

הליך תקיין

בית דין אזורי לעבודה - תל-אביב-יפו,
יצחק לובוצקי
18/11/2010

התובע:

אברהם מרקוזון

ע"י ב"כ עו"ד עמית גורביץ'

הנתבעת:

מדינת ישראל-משרד החינוך

ע"י גדי שילה

שיקול דעתה של רשות מינהלית - בית הדין האזורי לעבודה קיבל באופן חלקי את תביעתו של בוגר שלוחת אוניברסיטת לטביה בישראל שבקשתו לאישור שקילות התואר שקיבל מהשלוחה נדחתה על ידי הנתבע. נקבע כי הנתבע לא ביצע בדיקה מעמיקה ושמע בצורה ממשית את טענות התובע במסגרת בחינת בקשת אישור השקילה. על כן, בית הדין הורה לנתבע לקיים לתובע ריאיון חדש לבחינת שקילות תוארו.

פסקי דין

לפנינו תביעתו של מר אברהם מרקוזון ליתן צו עשה המורה על בטלות החלטת הגוף להערכת תארים במשרד החינוך מיום 22.1.06 (4/נ) (להלן: "הגוף להערכת תארים" או "ועדת השקילויות" או "הנתבעת"), לפיה נדחתה ההכרה בתואר האקדמי שניתן לו על-ידי שלוחת אוניברסיטת לטביה בישראל, וכן מתן צו המורה להכיר בתובע כבוגר הזכאי לאישור שקילות התואר וזאת לצרכי תנאי שכר ועבודה. לחילופין מבוקש להשיב עניינו של התובע בפני הנתבעת לצורך בחינת המקרה פעם נוספת באופן פרטני והוגן.

ביום 7.10.08 ניתנה החלטה על פיצול הדיון באופן שבו תוכרע תחילה השאלה, האם העדר פרקליט מטעמו של התובע בשלב הראיון מהווה פגם שיש בו כדי לבטל את החלטת הגוף להערכת תארים וזאת עוד מבלי להידרש לטענות לגופו של עניין. הצדדים סיכמו טענותיהם בכתב.

ביום 12.5.09 ניתנה הכרעת בית הדין לפיה נתקבלה טענת התובע באופן שבו נקבע כי עצם היעדר ייצוג משפטי בשלב הראיון, מהווה פגם מהותי המצדיק החזרת עניינו של התובע לפני הגוף להערכת תארים, לצורך שמיעה נוספת של עניינו ושקילת עניינו מחדש.

על הכרעה זו הגישה הנתבעת ערעור לבית הדין הארצי (ע"ע 315/09, ובהתאם להסכמת הצדדים, אשר קיבלה תוקף של פסק דין, הורה בית הדין הארצי על החזרת התיק לבית דין זה לשם בירור התביעה לגופה (פס"ד מיום 21.1.10).

ב"כ הצדדים גם הסכימו ביניהם על הגשת סיכומים בכתב, והנחת ההכרעה לפני ביה"ד על בסיס החומר הכתוב שהצטבר בתיק ביה"ד. להלן העובדות שאינן שנויות במחלוקת, כפי העולה מכתבי הטענות וכלל החומר המצוי בתיק:

1. התובע, יליד 1971, שירת במשטרת ישראל החל משנת 1994 כסייר ושומר עצורים, ובהמשך, עבר לעבוד בשב"ס.

2. בשנת 1998 החל התובע את לימודיו לתואר ראשון במנהל עסקים בשלוחת אוניברסיטת לטביה בישראל. התובע סיים את לימודיו ביום 27.2.2001 (נספח א' לבקשה).

3. ליד משרד החינוך פועל הגוף להערכת תארים אקדמיים ודיפלומות מחו"ל (להלן גם: "הגוף להערכת תארים") תפקידו של הגוף להערכת תארים הינו להעריך את שקילותם של תארים אקדמיים אשר התקבלו מחוץ לישראל, לתארים מקבילים ממוסדות ישראליים מוכרים, לצורך דירוג שכר והטבות אחרות להם זכאים עובדים בשירות המדינה וכן אנשי צה"ל, המשטרה ושירות בתי הסוהר.

4. ביום 2.7.2001 הגיש התובע לגוף להערכת תארים במשרד החינוך בקשה לשקילת התואר. בשל ההליכים הפליליים שהתנהלו כנגד נציגות אוניברסיטת לטביה בישראל, הוחלט על ידי נציב שירות המדינה והממונה על השכר במשרד האוצר שלא להעניק, באופן גורף, "אישורי שקילות" לבוגרי נציגות האוניברסיטה.

5. אולם, בעקבות הכרעת בג"צ ב-3379/03 מוסטקי ואח' נ' פרקליטות המדינה (פ"ד נח(3) 865; להלן: "בג"צ מוסטקי הראשון") ובהתאם להליכים פרטניים שנערכו לבוגרי אוניברסיטת לטביה, זומן התובע לראיון אישי/שימוע שנתקיים ביום 27.12.04 (העתק מפרוטוקול הראיון 1/1).

6. ביום 23.2.05 נשלחה לתובע החלטת הגוף להערכת תארים, לפיה נדחתה בקשתו לקבל אישור שקילות התואר שהוענק לו מאוניברסיטת לטביה לצורכי דירוג ושכר (נספח ב' לכתב ההגנה), זאת ממספר טעמים כפי שצוינו בהחלטה לאמור:

..."

לאחר עיון בחומר הגענו למסקנה כי קיים חשד כי עבודת הגמר אשר הוגשה בשמך במסגרת התואר, ואשר מהווה אחד התנאים לזכאות לתואר, לכאורה לא הוכנה על ידך. זאת, משום שבמסגרת ההליכים הפרטניים שבוצעו לבוגרי אוניברסיטת לטביה נמצאה עבודה אחרת הזזה לעבודתך, או הדומה לה במידה רבה מאוד. בראיון האישי שבו השתתפת נשאלת על ממצאים אלו, אולם לא מסרת הסבר אשר יש בו כדי להזים אותם. בנוסף לכך, בראיון סירבת לענות על שאלות שנועדו לספק מידע שהינו חשוב לצורך הליך השקילות.

...

עוד יצויין, כי על פי הממצאים שבידינו, נראה כי תכנית הלימודים שלימדה חברת "מודום" לא תאמה את תכנית הלימודים שלכאורה נדרשה על ידי אוניברסיטת לטביה."

7. ביום 3.11.05 הגיש התובע השגה על החלטת הגוף להערכת תארים שלא להעניק לו אישור שקילות התואר (נספח ג' לכתב ההגנה).

8. ביום 22.1.06 השיב הגוף להערכת תארים להשגת התובע, כי לאחר שנבדק בשנית בקשתו, לא מצא לנכון לשנות את ההחלטה שלא לאשר בקשתו לשקילות התואר (4/1). בהחלטה נכתבו, בין היתר, הדברים הבאים:

"שמיעת ההקלטה מעלה בבירור כי לא סיפקת לגוף את המידע הנחוץ לצורך הליך שקילות התואר, כיוון שלא היו בפיק תשובות מספקות באשר להתנהלות קורסי הלימוד, לרבות הליך הרישום למוסד הלימודי, אופן לימודי המכינה שקדמה ללימודי התואר, אופן העברת השיעורים (האם בהרצאות פרונטאליות או שמא בהנחיה, מבחנים, חיפוש ביבליוגרפיה) דרך הגשת עבודות ומטלות (לרבות ההבדל בין עבודה ומטלה), מספר ושמות מנחים/מרצים אשר העבירו שיעורים במסגרת התואר (והאם מרצה אחד העביר את כלל הקורסים או שמא מספר מרצים) שמות קורסים ונושאים, ולו באופן כללי, אשר הועברו במהלך התואר. (בראיוןך אף נתבקשת לבחור קורס או נושא עבודה אשר יש בידך להרחיב אודותם, אך סירבת לעשות כן). זאת ועוד, בראיוןך מיאנת לענות על כלל השאלות הנוגעות לעבודת הגמר האקדמאית אשר הוגש על ידך, הן באשר לתוכנה והן לתהליך הכנתה, בדגש על שיטת המחקר שבבסיסה. ראשית, לא עלה בידך להרחיב אודות נושא העבודה ואודות הסיבה בעטיה בחרת להעמיק בנושא זה. שנית, סירבת לענות על מרבית השאלות כגון מטרת העבודה, מה גודל המדגם בעבודה, כמה שאלונים הופצו ומה מסקנות העבודה. כמו כן, בראיוןך טענת כי השגת מידע באמצעות אתרי אינטרנט, אולם לא התמצאת בכל הנוגע לדרכי חיפוש ואתרים. עיניך הרואות

כי השאלות אותן נשאלת, הינן שאלות פרוצדורה, ואין הדעת נותנת, כי סטודנט סביר לא ידע לענות עליהם, אלא אם בחר (משיקולים השמורים עמו) שלא לעשות כן, אך במצב דברים זה, אין ספק, כי לא אפשרת למראיינים לבצע הליך השקילות כנדרש. לא זו אף זו, כי בידינו מצויה עבודה הזזה לעבודתך, במרבית חלקיה, לרבות ניסוחה ולשונה. ...

באשר לטענתך, כאמור במכתבך, כי מפאת הזמן הרב שעבר, סירבת לענות לשאלות המראיין, הרי שלא ענית אף על שאלות הנוגעות להיכרות כללית ובסיסית עם קורסי הלימוד ואין המדובר בפרטים זעירים שהזמן נשאם.

יצוין כי הראיין לא היה ולא התיימר להיות בחינה, אלא שיחה שנועדה לאפשר לך להראות כי עברת הליך לימודי תקין במסגרת לימודיך לתואר, ונערך בהתאם להחלטת בג"ץ 3379/03 לפיה נתונה לרשות הזכות לעשות כמיטב יכולתה על מנת שיובאו בפניה כלל הראיות הרלוונטיות להליך השקילות....".

התובע לא השלים עם החלטת הגוף להערכת תארים, ומכאן התביעה הנוכחית. התובע טוען כי חרף פסיקת בג"צ מיום 27.5.07 (בג"צ 4573/05 מוסטקי ואח' נ' משרד החינוך – הגוף להערכת תארים ודיפלומות מחו"ל; להלן: "פרשת מוסטקי ב"), אשר הורה לגוף להערכת תארים לשקול מחדש עריכת ראיין חוזר לבוגרי אוניברסיטת לטביה בהתאם לשיקול דעתו, נמנעה הנתבעת מלקבל את בקשתו לאישור השקילות ו/או לזמנו לשימוע נוסף. עוד טוען התובע כי לקראת הראיין נאמר לו במפורש שיישאל שאלות כלליות בנוגע ללימודיו ומשכך לא חזר ועיין בעבודה הסמינריונית שהגיש, אלא הסתפק בהכנה כללית, מבלי שהודע לו כי עליו להתכונן לשאלות הנוגעות לכל קורס וקורס ו/או עבודתו. התובע מבקש להדגיש כי הראיין נערך כ-4 שנים לאחר סיום התואר, ועובדות הנוגעות ללימודיו לא היו זכורות לו בעת הראיין. נוסף לכך נטען כי עובר לקיום הראיין, קיבל התובע ייעוץ משפטי לפיו נאמר לו שלא להשיב לשאלות שיישאלו על ידי הועדה, ככל שזו תרד לפרטים, וכי למיטב ידיעתו בוגרי לטביה נוספים שקיבלו ייעוץ שלא להשיב לשאלות הועדה, זומנו לשימוע נוסף, על פי הנחיית בג"צ.

עוד מוסיף התובע כי במהלך הראיין נשאל לפתע, האם הכין את עבודת הגמר בעצמו, והשיב בחיוב. נציג הועדה שלך במפתיע את עבודת המקור, והתובע אישר כי מדובר בעבודתו המקורית. או אז, הוצג לתובע צילום עבודה כלשהי וזאת מבלי שניתנה לו האפשרות לעיין בעבודה המצולמת ה"זהה" ו/או לבחון את ההאשמות שהועלו כנגדו. התובע מדגיש כי בעוד שהוא הגיש את עבודתו לפני שנת 2001, הרי שעל העבודה אותה נטען כי העתיק צויין התאריך "מרץ 2001". הנה כי כן, העבודה שהוצגה למבקש ממנה כביכול העתיק ממנה, הוגשה לאחר שהתובע הגיש את עבודתו ואף לאחר שסיים את לימודיו. רק לאחר הראיין, הומצא לתובע העתק צילום מאותה "עבודה מועתקת". לטענת התובע, עיון בשתי העבודות מגלה כי אין זהות בין שתיהן. לאור כל האמור, נטען כי פסילת אישור שקילות התואר של התובע, מהווה פגיעה בכללי הצדק הטבעי והמנהל התקין, באופן שמצדיק ביטול החלטת ועדת השקילות. ועוד באותו עניין נטען, כי הועדה לא הציגה בפני התובע מידע אמין, מבוסס והוגן, כהודאתה בבג"צ 4573/05, לביסוס החלטתה, לא ערכה לתובע הליך הוגן ולא קיבלה החלטה סבירה, מידתית או ראויה.

הנתבעת טוענת כי החלטת הגוף להערכת תארים, ככל גוף המפעיל סמכות היא בעלת אופי מנהלי, ונתונה לביקורת שיפוטית המוגבלת לעילות ההתערבות מכוח המשפט המנהלי. לגופו של עניין נטען, כי בקשת התובע לאישור שקילות התואר נדחתה לאחר שנבחנה באופן פרטני, בהתאם להליכי בדיקה שננקטו ביחס לבוגרי לטביה ואשר תקינותם אושרה לאחרונה בבג"צ. השגתו של התובע נבחנה אף היא בכובד ראש, תוך שמיעה חוזרת של הראיין שנערך לו וחרף הנטען בהן, לא מצא הגוף להערכת תארים לשנות מהחלטתו לדחות את בקשת התובע. עוד נטען, כי במהלך הראיין, לא ידע התובע להשיב לשאלות בסיסיות, כאשר הדברים מקבלים משנה תוקף נוכח טענת התובע כי השקיע בלימודיו. כמו כן, התובע לא הפגין התמצאות בסיסית בכל הנוגע להליך הרישום. התובע נמנע מלהשיב כשנשאל באופן כללי אודות תכני הקורסים אותם למד. בנוסף, התובע לא ידע לענות כמה זמן עמל על הכנת עבודת הגמר ומי היה המנחה. התובע לא ידע להשיב לשאלות בסיסיות הנוגעות לעבודת הגמר שהגיש כגון צורת המחקר שערך, השערת המחקר, מסקנות המחקר. התובע ציין בראיין כי נעזר בחומר מתוך האינטרנט לצורך העבודה, אולם עיון בעבודתו מעלה כי אין בה כל אזכור לשימוש באינטרנט.

עוד נטען כי התובע השיב על מרבית השאלות ושיתף פעולה עם המראיינים, וכי רק לגבי חלק קטן מהשאלות נמנע מלהשיב. לפיכך, אין התובע נכלל בקבוצת הבוגרים שסירבו לשיתף פעולה וזכו לראיין חוזר. כאמור, התובע שיתף פעולה בראיין ואולם מתשובותיו ניתן היה להתרשם בבירור כי

אינו מתמצא כאמור בהליך הלימודים, בתכנם או בעבודת הגמר שהגיש. אשר לטענת התובע כי אין זהות בין עבודת הגמר שלו לבין אותה "עבודה זהה/דומה", נטען על ידי הנתבעת כי העבודות זהות בחלקים נרחבים ואף בעמודים שלמים, כשהתובע לא סיפק הסבר סביר להימצאותה של עבודה דומה לשלו. בנוסף, חוסר התמצאותו בעבודת הגמר ובהליך הכנתה, מחזק את החשד כי לא הכין את העבודה בעצמו. במהלך הראיון ניתנה לתובע האפשרות לרענן את זכרונו ביחס לחלקים מסוימים בעבודה עליהם נשאל, אך התובע סירב והמשיך להשיב כי אינו זוכר ואף דפדוף בעבודה לא עורר את זכרונו, מה שמחזק את החשד לפיו התובע לא הכין את העבודה בעצמו.

לאור כל האמור נטען, כי החלטת הגוף להערכת תארים היתה סבירה, ראויה וניתנה בהתאם לפסיקתו של בג"צ ולאחר שניתנה לתובע זכות טיעון מלאה.

דיון והכרעה

ראשיתם של ההליכים בפרשת נציגות אוניברסיטת לטביה בישראל, בפסילה גורפת של אישורי השקי לות לבוגרי האוניברסיטה. תוקפה של פסילה גורפת זו נדון בבג"צ מוסטקי הראשון, אשר במסגרתו קיבל בג"צ את העתירות וביטל את החלטת הפסילה. בית המשפט העליון קבע כי המדינה לא אפשרה לבוגרי האוניברסיטה זכות טיעון הולמת, מאחר שלא נערך לכל אחד מהם שימוע אינדיבידואלי. עוד נקבע באותו עניין, שהתנהלות זו מנעה מכל אחד מהבוגרים לשכנע כי האמור בחקירה המשטרתית שהתנהלה כנגד גורמים בשלוחת האוניברסיטה בישראל, אינו חל על עניינו (ראו עמ' 895-889 לפסק הדין). כן נקבע כי לא היה די בחומר הראיות, אשר לא כלל בחינה של עניינם הקונקרטי של כל אחד מן הבוגרים, כדי להוות תשתית ראייתית מספקת ומשכנעת, אשר תצדיק את ההחלטה (ראו עמ' 903 לפסק הדין).

עם זאת הבהיר בג"צ, כי אין במסקנתו זו כדי למנוע מהמדינה לשלול את הזכות להטבות מבוגרי אוניברסיטת לטביה, אשר קיימות לגביהם באופן אישי הוכחות ברורות ומשכנעות ברמה הנדרשת על-פי הראיה המינהלית, שהתואר האקדמי הושג על-ידיהם במרמה או בדרכים לא כשרות אחרות. בעקבות פסק הדין הנ"ל הוחל בהליכים לבדיקה פרטנית לצורך מתן אישורי שקילות של בוגרי אוניברסיטת לטביה ובכללם התובע. כאמור, ההליך שהתנהל בעניינו של התובע והחלטת הגוף להערכת תארים לשלול את אישור שקילות התואר הראשון של התובע מאוניברסיטת לטביה, הם שעומדים לבחינתו של בית הדין.

כמקובל בביקורת שיפוטית על מעשי המינהל, אין בית הדין נכנס בנעליו של בעל הסמכות ואין הוא מחליף את שיקול דעתה של הרשות בשיקול דעתו, אלא יבחן האם הרשות הפעילה את סמכותה כדין על פי אמות מידה הנהוגות במשפט המנהלי. בית הדין לא ימיר את שיקול דעתו שלו בשיקול דעת הגוף המוסמך, אפילו הוא עצמו היה בוחר באפשרות אחרת מזו שבחרה בה הרשות ללכת, כל עוד ההחלטה אינה חורגת ממתחם הסבירות (ע"ע 1123/01 בית ספר תיכון עירוני כל ישראל חברים בתל אביב יפו נ' יצחק צויזר, פד"ע לו 438).

בטרם נפנה להכרעה בקשר לנסיבות המקרה, נזכיר את שהוכרע בבג"צ מוסטקי ב'. כמתואר מהשתלשלות האירועים בפסה"ד, במהלך חודש פברואר 2005 החלו בוגרי אוניברסיטת לטביה לקבל את החלטות הגוף להערכת תארים בעניין בקשותיהם לאישורי השקילות. מרבית הבקשות נדחו. בהחלטות צוינו מספר נימוקים לדחיית הבקשות: הנימוק הראשון, אשר הופיע במרבית ההחלטות, בין אם כנימוק יחיד ובין אם בנוסף לנימוקים אחרים, היה כי תוכנית הלימודים אשר נלמדה בנציגות אוניברסיטת לטביה בישראל לא תאמה את תכנית הלימודים אשר נדרשה על ידי אוניברסיטת האם, ולפיכך הנושא נמצא בבדיקת משרד החינוך (להלן: "נימוק אי ההתאמה").

נימוק שני שצוין בהחלטות הדחייה היה, כי הבוגר לא סיפק את המידע הנחוץ לצורך הליך שקילות התואר, שכן נמנע מלמסור פרטים במסגרת השאלון או הראיון האישי; נימוק שלישי היה כי התגלו פגמים בעבודת הגמר של התלמיד, בין אם משום שנמצאה עבודת גמר נוספת הזזה לעבודתו ובין אם משום שהתגלו בעבודה עצמה פגמים המעוררים חשד כי היא לא הוכנה על ידי הבוגר; נימוק רביעי היה כי הבוגר לא הפגין היכרות בסיסית עם נושאי הקורסים אותם הוא טען שלמד, או כי גילה חוסר התמצאות בעבודת הגמר. בעקבות החלטות הדחייה האמורות הוגשו העתירות מושא ההכרעה בבג"צ מוסטקי ב'. באותו עניין קבע בית המשפט העליון לאמור:

"כעולה מתיאור ההשתלשלות לעיל, המשיבים הודיעו כי הם מוכנים לערוך ראיונות חוזרים לבוגרים אשר בקשתם נדחתה בשל סירובם לשתף פעולה במהלך הראיון המקורי. לטענת העותרים מן הראוי לאפשר קיומו של ראיון חוזר לכלל הבוגרים שבקשתם נדחתה, בין אם הבקשה נדחתה בשל חוסר שיתוף פעולה ובין אם מטעמים פרטניים (כגון חוסר התמצאות בנושאי הקורסים או עבודת הגמר, חשד להעתקת

עבודות וכיוצא באלה). איני רואה כי יש מקום לקבל את טענתם הגורפת של העותרים. לכלל הבוגרים נערך ראיון אישי, בו נבחן אופן השגת התואר האקדמי על-ידי הבוגר. העובדה שכמחצית מהבוגרים נמצאו זכאים לאישור שקילות, מבלי שעומדת כנגדם טענה פרטנית כלשהי, מעידה על כך שאין בסיס לניסיונם של העותרים להציג את הראיונות כבלתי סבירים. זאת ועוד; גם לבוגרים אשר בקשותיהם נדחו בשל טענות פרטניות שונות עמדה האפשרות להשיג על ההחלטה, והשגות אלה נבחנו כולן על ידי המשיבים.

מהדיון שנערך בפנינו עלה כי חלק מהשגות אלה התקבלו, עובדה אשר יש בה כדי להעיד על כך שההשגות נבחנו בכובד ראש ובלב פתוח, ולא על מנת לצאת ידי חובה. משהגיעו המשיבים למסקנה כי קיימות בעניינם של חלק מהבוגרים ראיות מינהליות המצדיקות מסקנה כי תואריהם הושגו במרמה, וזאת חרף ההזדמנות שניתנה לבוגרים לשכנע את המשיבים כי התארים הושגו בדרכים כשרות, אין מקום לחייב את המשיבים לערוך ראיונות אלה פעם נוספת. עם זאת, אין גם לקבוע באופן גורף כי כל הבוגרים אשר בקשותיהם נדחו מסיבות פרטניות לא יהיו זכאים לראיון חוזר, אלא יש לבחון כל מקרה לגופו. ההליך שבפנינו אינו המסגרת המתאימה לבחינת טענותיהם הפרטניות של העותרים באשר להחלטה שהתקבלה בעניינם, שכן דחיית בקשתו של כל אחד מהם התבססה על נסיבות הרלוונטיות לעניינו שלו. משכך, כל בוגר אשר טוען שעניינו לא טופל בדרך נאותה, יהיה רשאי לפנות למשיבים בהשגה מנומקת על ההחלטה בעניינו. המשיבים יבחנו, כפי שעשו עד כה, כל השגה לגופה, ויקבעו, על פי שיקול דעתם, אם יש מקום לערוך לבוגר ראיון חוזר, או לשנות את ההחלטה בעניינו ללא קיום ראיון נוסף. במסגרת שיקוליהם יבחנו המשיבים טענות לפיהן לא הוצגה לבוגר עבודתו, חרף העובדה שנטען כי נמצאו בה פגמים; או כי לא ניתנה לבוגר הזדמנות הוגנת להתייחס לטענות שהועלו נגדו; וכן כי הבוגר נשאל שאלות בקיאות הנוגעות לפרטים שוליים בחומר שלמד; וכל נסיבה אחרת אשר עשויה להעיד על כך שדחיית בקשתו של הבוגר נבעה מאופן התנהלות הראיון, ואין בה בהכרח כדי להעיד על כך שתוארו הושג בדרכים לא כשרות. " (הדגשה הוספה). יצוין כי גם באשר לתובע, כמתואר בבג"צ מוסטקי ב', בהחלטה לדחיית אישור שקילות התואר (זו מיום 23.2.05) צוינו אותם נימוקים. קרי:

1. קיים חשד כי עבודת הגמר אשר הוגשה בשם התובע, לא הוכנה על ידו שכן נמצאה עבודת גמר נוספת הזזה לעבודתו. בראיון האישי נשאל התובע אודות ממצא זה, אך לא מסר הסבר שיש בו כדי להזים אותו.

2. התובע סרב לענות על שאלות שנועדו לספק מידע שהינו חשוב לצורך הליך השקילות.

3. אי התאמה בין תכנית הלימודים שנלמדה, לבין תכנית הלימודים שלכאורה נדרשה על ידי אוניברסיטת לטביה. חשוב להעיר כי במסגרת ההליכים שנתקיימו בבג"צ נמסר, כי נימוק זה אינו עומד עוד בבסיס ההחלטה לדחיית אישור שקילות התואר.

עתה נעבור לבחינת התשתית העובדתית שעמדה בבסיס החלטת הגוף להערכת תארים לשלול את אישור שקילות התואר של התובע-

"רשות מינהלית חייבת לבסס החלטותיה על עובדות. לעניין זה אין שוני בינה לבין כל גורם מחליט אחר. ללא תשתית עובדתית פועלת הרשות כאותו 'פלוני שהיה רוצה לעבור בכביש סואן בעיניים עצומות'. מכאן ההקפדה מצד בתי המשפט שהרשות תפעל בעיניים פקוחות, קרי, שתלקט את העובדות

הרלוונטיות עובר לקבלת החלטתה. מלאכת ליקוט זו היא במוקדו של ההליך המינהלי הראוי שיוביל להפעלה נאותה של הסמכות על שיקול הדעת הטמון בה." (ברוך ברכה, משפט מנהלי כרך שני, ע' 275 (1996)).

בבג"צ 654/78 ריבה גינגולד נ' בית הדין הארצי לעבודה (לה (2) 649) נדונה זכותו של עובד להישמע על ידי מעבידו שהיה רשות ציבורית. כב' הש' ברק קבע שם כי: "זכות יסוד של האדם בישראל היא, כי רשות ציבורית, הפוגעת במעמדו של אדם, לא תעשה כן, בטרם תעניק לאותו אדם את ההזדמנות להשמיע את דעתו. ...

השימוע אשר על הרשות לקיים צריך להיות הוגן כדי שהאזרח יוכל להציג את עניינו. לעתים כרוך הדבר בהצגת ראיות. 'השמעת טענות בפני הרשות המינהלית כוללת בחובה, כדבר המובן מאליו, גם הצגת ראיות. שהרי לא פעם מתבססת הרשות על עובדות אשר, לפי הטענה, אינן נותנות תמונה מדוייקת או

מלאה. לפיכך אפשר שהשימוע יתמקד בעובדות. ללא אפשרות להוסיף עובדות, או להפריך עובדות, השימוע עלול להיות עקר".

החלטה של כל רשות מינהלית חייבת להיות אפוא בכל מקרה, תוצאה של בדיקה עניינית הוגנת ושיטתית. על הרשות לעשות את המיטב ובאופן סביר כדי שיבואו בפניה כל הראיות החשובות לעניין. הבדיקה צריכה להיות עניינית והוגנת, בין היתר במובן זה שיבואו בפניה גם עובדות אשר אינן עולות בקנה אחד עם גישתה הראשונית. כלומר, אל לה לרשות לתור ולחפש רק אחר ראיות אשר תאששנה את גישתה הראשונית. כדי שהתמונה הרלוונטית כולה תהיה לנגד עיניה, על הרשות ליתן דעתה גם לראיות אשר משמעותן אינה עולה לכאורה עם גישתה זו. רק כך תוכל להגיע למסקנות עובדתיות שקולות ומאוזנות באותו עניין. אם יתברר כי בנסיבות המקרה לא שקדה הרשות המינהלית לאסוף את הנתונים השייכים לעניין, ולבדוק אותם לקראת קבלת החלטה, כפי שרשות סבירה היתה נוהגת, עשוי בית המשפט לפסול את החלטה.

באין איסוף ראיות כנדרש עלולים עובדות ונתונים הצריכים לעניין שלא להיות מובאים בחשבון, וההחלטה לא תהיה שקולה ומאוזנת (ר' לעיל בג"צ מוסטקי הראשון).

במקרה דנן ובשל חשיבות העומד להכרעה וההשלכה המהותית שיש לה לגבי התובע, יש לקבוע כי החלטת הגוף להערכת תארים לוקה בחסר, ועליה להבחן בשנית. קיימת חשיבות מכרעת לבדיקה יסודית ועניינית של טענת התובע לפיה העבודה שנטען כלפיו כי לא הוכנה על ידו, נכתבה במועד מאוחר יותר. שהרי אין חולק כי התובע קיבל אישור על סיום לימודיו כבר בחודש 2/01 בעוד שהתובע טוען כי העבודה שנטען כי העתיק ממנה הוגשה לכאורה ב- 3/01 - קרי - לאחר שהתובע כבר סיים את לימודיו. התובע אף הציג לתיק בית הדין העתק מאותה עבודה כפי שנשלחה אליו לאחר שדרש זאת, שבה מופיע על גבי השער המועד "מרץ 2001" (נספח ז לבקשה).

עובדה זו דורשת בירור והתייחסות מפורשת של הגוף להערכת תארים, מה שלא נעשה עד כה. עיון בהחלטת הועדה (זו מיום 23.2.05), כמו גם ההחלטה בהשגה שהגיש התובע (זו מיום 22.1.06) מעלה כי הועדה לא התייחסה לעניין זה, כאשר לתובע לא ניתנה ההזדמנות להיערך מראש ולהשמיע דברו בעניין. עיון בפרוטוקול הועדה (1/נ) מעלה, כי אותה עבודה זהה הוצגה לראשונה בפני התובע במעמד הראיון, ללא כל הכנה מוקדמת ובלא שניתנה לו ההזדמנות להיערך מראש באמצעות הצגת ראיות, כולל עבודות ו/או מסמכים אחרים שיש בהם כדי להפריך את הטענה להעתקה.

העתק העבודה הזהה על פי הטענה, נשלח לתובע רק לאחר הראיון, עפ"י דרישתו, וכאמור אין התייחסות לכך על ידי הועדה, גם לא בהחלטה על דחיית ההשגה.

קביעה זו עולה בקנה אחד עם הכרעת בית המשפט העליון בבג"צ מוסטקי ב', אשר קבע כי ייתכנו מקרים שיצדיקו עריכת ראיון חוזר לבוגר, כאשר במסגרת השיקולים שיבחנו על ידי ועדת השקילויות, תיבחנה גם טענות לפיהן לא הוצגה לבוגר עבודתו, חרף העובדה שנטען כי נמצאו בה פגמים. סוגייה זו כשלעצמה מספיקה לדעתנו כדי להצדיק השבת עניינו של התובע בפני ועדת השקילויות לצורך בירור נוסף של החשדות כלפי התובע בנוגע לעבודת הגמר ומתן אפשרות ראויה לתובע להפריך החשדות כנגדו.

יתרה מזו, הנתבעת עצמה מודה כי על אף שהתובע טוען ששלח בדואר את השאלון והתצהיר טרם הראיון, אלה לא הגיעו לידה, ולא עמדו בפני הועדה בעת הראיון ו/או בעת מתן החלטתה (ר' פרוטוקול הועדה 1/נ, עמ' 1 שורות 32-30, עמ' 2 שורות 6-1).

ככל הנראה, התובע לא ידע זאת בעת הראיון של 27.12.04, וממילא יתכן שלא טען אז את כל העומד לזכותו. גם בעניין זה ראויה השלמת המסכת הראייתית, והכרעה מחדש לאחר מכן.

לאחר שהועדה תשמע את עמדת התובע הנוגעת לעבודת הגמר, כמו גם תבדוק את כל שאר החומר המונח ושיונח לפניה, היא תוציא החלטתה מחדש. למותר לציין כי הועדה רשאית גם בהחלטתה החדשה, להסתמך ולהתבסס על ממצאי הראיון מיום 27/12/04 (1/נ), תוך שקילת סבירות טענותיו של התובע באותו הראיון.

מידתיות וסבירות:

בבג"צ מוסטקי הראשון נקבע, כי החלטותיה של כל רשות ציבורית צריכות לעמוד במבחני הסבירות והמידתיות. כדי שתהיה סבירה, על החלטת הרשות להיות מושתתת על השיקולים הצריכים לעניין, תוך מתן משקל יחסי הולם לכל אחד מהם.

אם ההחלטה חורגת ממתחם הסבירות של איזון הולם בין השיקולים השונים, היא תיחשב לבלתי סבירה (בג"צ 935/89 גנור נ' היועץ המשפטי לממשלה [17], בעמ' 513-514; בג"צ 5688/92 ויכסלבאום נ' שר הביטחון [18], בעמ' 824). נוכח הליקוי בבחינת התשתית הראייתית עליו עמדנו לעיל, הרי שההחלטה הסופית אינה מושתתת על כל העובדות הצריכות לעניין לצורך קבלת ההחלטה, ועל-כן אין ההחלטה יכולה להתאפשר כמות שהיא.

לא מצאנו כי בית הדין הוא זה שיקבע האם להכיר בתובע כבוגר הזכאי לאישור שקילות התואר אם לאו. נראה לנו ההחלטה הסופית בעניין צריכה להיות של הגוף להערכת תארים, לאחר שהתובע יזמן לראיון חוזר שבו תינתן לו הזדמנות ראויה להשמיע את דברו. הועדה תשקול בשנית את כלל השיקולים והראיות הנוגעים לעניינו של התובע, עליהם עמדנו לעיל ותנמק את החלטתה הנוספת.

סוף דבר:

התביעה מתקבלת כאמור לעיל.
הנתבעת תישא בהוצאות ההליך הנוכחי ותשלם לתובע סך של 3,500 ₪, הוצאות שכ"ט עו"ד.
זכות ערעור: תוך 30 יום.

נ.ע. מר ד. טבח ד"ר יצחק לובוצקי, שופט נ.מ. מר מ. דקל ק/רוניתע